

Zatrzymaj hejt

WSTĘP

Mowa nienawiści to potężne narzędzie i niebezpieczna broń. Pomaga eliminować przeciwników, zdobywać groźnych sprzymierzeńców, budować własny wizerunek, nawet wygrywać wybory. A jednocześnie niszczy ludzi, naruszając ich godność, integralność, prawo do prywatności. Naraża społeczności mniejszościowe na traumę, strach i poniżenie. Osłabia też całe społeczeństwo, burząc zaufanie, pogłębiając podziały i torując drogę kolejnym formom przemocy. Ograniczenie tego zjawiska to jedno z najważniejszych wyzwań współczesności.

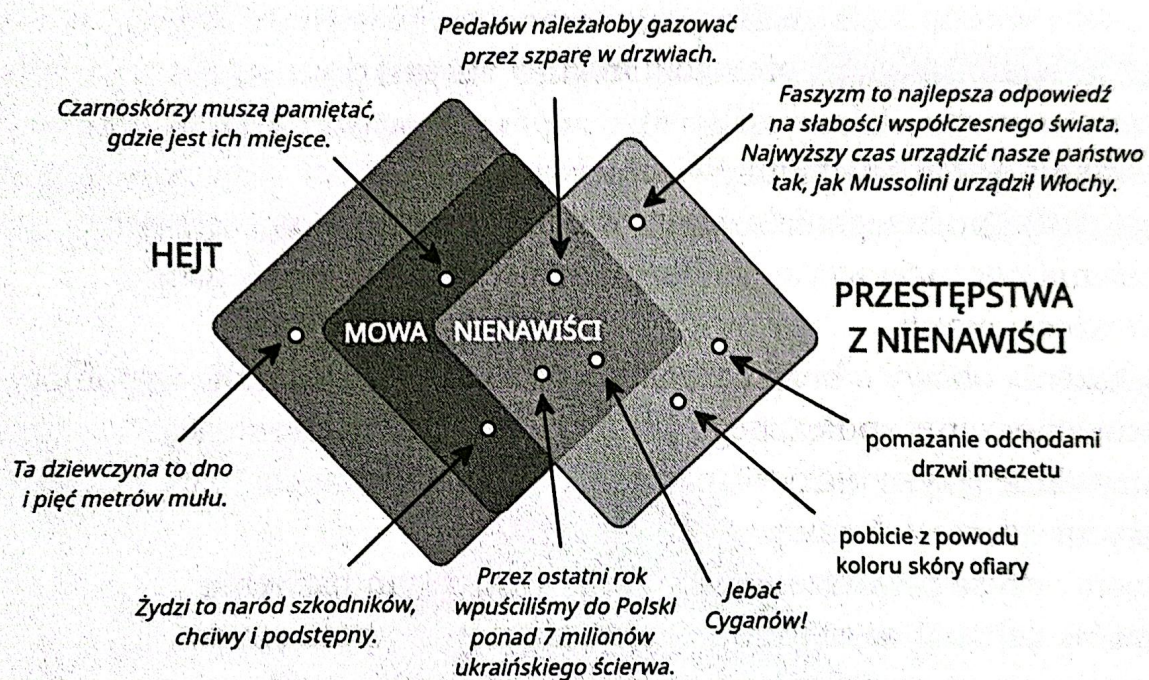
Organy ścigania mają do przejścia jeszcze daleką drogę, zanim stanie się jasne, że rozumieją, jak ważne dla społeczeństwa jest ściganie przestępstw motywowanych uprzedzeniami, i są gotowe „gryźć trawę”, by robić to skutecznie. Zanim stanie się oczywiste, że sprawcy nie mogą liczyć na pobłażliwość, za to mogą być pewni, że postępowanie zostanie przeprowadzone sprawnie, obiektywnie i uczciwie, a orzeczone na koniec kary i inne środki będą przemyślane i proporcjonalne. Wiemy, jak to zrobić. Mapa drogowa jest już narysowana.

Jednak nawet po zmianach w prokuraturze i policji skuteczna walka z hejtem nie będzie możliwa bez wrażliwych, odpowiedzialnych, aktywnych i zdeterminowanych **obywateli**. Dajemy Wam do ręki zestaw narzędzi. Nie bądźcie obojętni. **Stańmy hejtowi na drodze – i wygrywajmy!**

1. CZYM JEST HEJT, MOWA NIENAWIŚCI, PRZESTĘPSTWO Z NIENAWIŚCI?

Określenia „hejt”, „mowa nienawiści” i „przestępstwo z nienawiści” bywają używane wymiennie. Choć wszystkie opisują bardzo szkodliwe zjawiska, nie oznaczają tego samego.

Hejt to wypowiedzi agresywne, obraźliwe albo wyrażające tylko niechęć czy brak aprobaty, ale wykraczające poza konstruktywną krytykę, a mające na celu jedynie przekazanie negatywnych uczuć.

Mowa nienawiści to wypowiedzi, które szerzą, propagują czy usprawiedliwiają nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm, agresywny nacjonalizm oraz inne formy nienawiści oparte na nietolerancji, w tym dyskryminację i wrogość wobec mniejszości, imigrantów i ludzi o imigranckim pochodzeniu.

Przestępstwo z nienawiści to zachowanie zabronione przez prawo (opisane w kodeksie karnym), które jest popełniane z powodu uprzedzeń związanych z czyjąś przynależnością grupową – przede wszystkim narodową, rasową, etniczną, wyznaniową (a w wypadku przemocy i groźby jej użycia – również przynależnością polityczną). Przestępstwo z nienawiści może polegać na posługiwaniu się mową nienawiści (np. znieważenie, nawoływanie do nienawiści, groźba) albo na innym zachowaniu (np. naruszenie nietykalności cielesnej czy uszkodzenie mienia).

2. JAKIE SĄ SKUTKI MOWY NIENAWIŚCI I PRZESTĘPSTW Z NIENAWIŚCIĄ

Przemoc motywowana uprzedzeniami – nawet tylko werbalna – zwłaszcza, jeśli pojawia się w przestrzeni publicznej, wywiera silny wpływ na życie społeczne.

U grup mniejszościowych prowadzi między innymi do:

- naruszenia godności członków mniejszości,
- pogorszenia postrzegania mniejszości przez resztę społeczeństwa,
- obniżenia poczucia własnego bezpieczeństwa u członków grup mniejszościowych,
- zwiększenia obawy o bezpieczeństwo pozostałych członków wspólnoty,
- samowykluczenia społecznego (np. unikanie pewnych miejsc, nieużywanie języka ojczystego w miejscach publicznych, niewychodzenie z domu po zmroku),
- wzrostu ryzyka pogorszenia stanu zdrowia, w tym nasilenia objawów depresji, występowania symptomów zespołu stresu pourazowego, a nawet wzrostu skali samobójstw i myśli samobójczych w dyskryminowanych grupach.

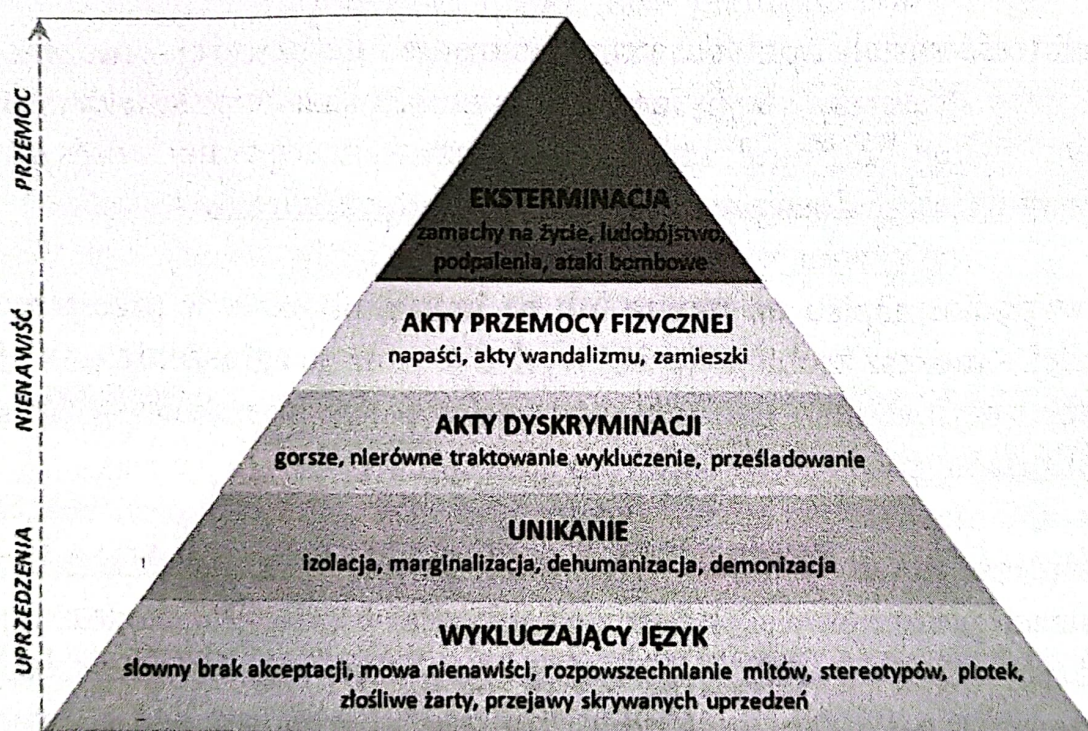
Negatywne skutki przestępstw z nienawiści dotyczą jednak również całego społeczeństwa. Możemy wskazać, że styczność z takimi zachowaniami:

- prowadzi do pogłębienia podziałów społecznych,
- zwiększa skłonność reszty społeczeństwa do dystansowania się od członków grup mniejszościowych i dehumanizowania ich,
- zwiększa skłonność do akceptowania przemocy, a nawet do jej używania, a także do tolerowania innych naruszeń norm społecznych,
- jest ważnym elementem radykalizacji i służy rozwojowi środowisk ekstremistycznych (dopuszczających używanie drastycznych metod, w tym przemocy i terroru, dla osiągnięcia celów politycznych, ideologicznych czy religijnych).

Co się dzieje, kiedy przemoc wobec mniejszości nie jest powstrzymywana?

Wprowadzanie przestępstw z nienawiści do polskiego prawa karnego było wynikiem bolesnych doświadczeń II wojny światowej. Z perspektywy czasu dostrzeżono, do czego może prowadzić niepowstrzymana przemoc motywowana uprzedzeniami. Pojawiające się w latach 30. XX wieku na pozór niezbyt groźne przejawy dyskryminacji i przemocy (np. „getto ławkowe”, wybijanie szyb w oknach żydowskich sklepów) nie spotkały się z odpowiednią reakcją państw i społeczeństw, a w ich miejsce pojawiły się takie zjawiska, jak np. norymberskie ustawy rasowe, a potem największa w dziejach świata zagłada całych grup ludności. W latach powojennych zjawisko to badał amerykański psycholog Gordon Allport, który opracował model znany jako **skala Allporta**.

Skala Allporta – cyt. za: Rafał Taras, *Mowa nienawiści w przestrzeni miejskiej jedną z przyczyn przestępstw motywowanych uprzedzeniami* [w:] *Studia Administracji i Bezpieczeństwa*, nr 8 z 2020 r., na podstawie książki Gordona W. Allporta *Natura uprzedzenia*, Nowy Jork 1954

Z kolei niemiecki psycholog, prof. Andreas Zick zbadał i opisał tzw. **syndrom grupowej wrogości**, udowadniając, że agresja stosowana wobec jednej grupy mniejszościowej rozszerza się na inne takie grupy, a z czasem zaczyna dotyczyć również przedstawicieli większości.

3. JAK REAGOWAĆ NA MOWĘ NIENAWIŚCI?

Przemoc motywowana uprzedzeniami rozwija się poprzez społeczną obojętność. Brak reakcji na bezprawne zachowania skutkuje u ich sprawców poczuciem bezkarności i zachęca do dalszej aktywności. Warto nie pozostawać obojętnym i reagować na mowę nienawiści.

Jak można to zrobić?

- ➔ Jeżeli treść została opublikowana w internetowym serwisie społecznościowym (np. Facebook, Twitter, Youtube, Instagram, Tik-Tok) – możesz zgłosić to administratorowi serwisu.
- ➔ Jeżeli treść została opublikowana na stronie internetowej – możesz zgłosić to administratorowi strony, a także (co może okazać się skuteczniejsze) dostawcy usługi hostingu¹, którego dane uzyskasz, wpisując adres tej strony w wyszukiwarce dostępnej pod adresem: <https://who.is>.
- ➔ W wypadku napisu na murze lub na innym obiekcie w przestrzeni publicznej – możesz zrobić zdjęcie i wysłać je wraz ze zgłoszeniem miejscowej straży miejskiej albo gminnej oraz (jeśli zdołasz go ustalić) właścicielowi, administratorowi lub zarządcy nieruchomości.
- ➔ Jeżeli treść powstała lub została opublikowana w ramach działalności organizacji pozarządowej (stowarzyszenia albo fundacji) – możesz powiadomić organ sprawujący nadzór nad tą organizacją (dla stowarzyszeń – miejscowego starostę, dla fundacji – ministra lub starostę, wskazanego przez fundację w Krajowym Rejestrze Sądowym – <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs>), żądając, by wyznaczył zarządowi organizacji termin do usunięcia uchybień bądź udzielił mu upomnienia, a jeśli to nie skutkuje – wystąpił do sądu o rozwiązanie stowarzyszenia albo o zawieszenie zarządu fundacji i wyznaczenie zarządcy przymusowego.

¹ Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną dostawca usługi hostingu nie ponosi odpowiedzialności za opublikowane treści, dopóki nie wie o ich bezprawności. Kiedy jednak zostanie o tym przez kogoś zawiadomiony – ma już obowiązek uniemożliwić dostęp do tych treści.

- ➔ Jeśli treść została opublikowana w ramach audycji radiowej lub telewizyjnej albo w serwisie VOD – możesz wypełnić formularz skargi do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (<https://www.gov.pl/web/krrit/zloz-skarge-wniosek-lub-opinie>).
- ➔ Jeżeli treść ukazała się w prasie² – możesz powiadomić autora materiału, redakcję i wydawcę, a jeśli materiał prasowy zawiera również wiadomość nieścisłą lub nieprawdziwą – domagać się sprostowania od redaktora naczelnego.
- ➔ Jeśli czyn godzi w Twoje dobra osobiste (wolność, cześć, dobre imię, godność osobistą, swobodę sumienia, sferę życia prywatnego, zdrowie, wizerunek, nazwisko, pseudonim, nazwę, firmę) – możesz wnieść do sądu powództwo cywilne o ochronę dóbr osobistych z żądaniem zaniechania naruszania tych dóbr, ogłoszenia przeprosin lub sprostowania, zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty sumy pieniężnej na cel społeczny.
- ➔ Jeżeli treść odpowiada znamionom przestępstwa – możesz zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (szczegóły w kolejnych rozdziałach).
- ➔ W razie potrzeby zgłoś się po wsparcie do jednej z organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem mowie nienawiści.

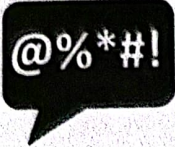

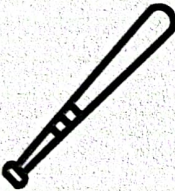

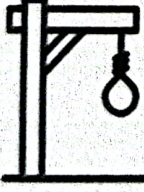
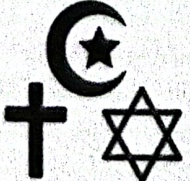
4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

Niektóre szkodliwe zachowania motywowane uprzedzeniami stanowią przestępstwa. Większość z nich jest bardzo podobna do innych czynów zabronionych (takich jak groźba, znieważenie, naruszenie nietykalności cielesnej).

Jednak ustalenie, że zostały popełnione z pobudek rasistowskich czy ksenofobicznych, skutkuje wzmocnioną ochroną: przewidziano za nie wyższe kary lub inny tryb ścigania (ściganie z urzędu, a nie na wniosek pokrzywdzonego, albo ściganie z oskarżenia publicznego zamiast z oskarżenia prywatnego). W polskim kodeksie karnym określono następujące przestępstwa z nienawiści:

² Warto pamiętać, że regulacje ustawy Prawo prasowe obowiązują również osoby zajmujące się nieprofesjonalnymi publikacjami – zgodnie z tą ustawą „prasa” oznacza nie tylko dzienniki, czasopisma, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne, ale może odnosić się też do portalu internetowego czy wideobloga, o ile nie tworzy on opublikowanej jednorazowo zamkniętej całości, jest opatrzony stałym tytułem albo nazwą, informacje ukazują się w nim nie rzadziej niż raz do roku i są opatrzone datą.

	<p>publiczne znieważenie (lub naruszenie nietykalności cielesnej) z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo bezwyznaniowości</p>	<p>artykuł 257 kodeksu karnego</p>
	<p>publiczne nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych bądź bezwyznaniowości</p>	<p>artykuł 256 § 1 kodeksu karnego</p>
	<p>przemoc lub groźba bezprawna z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu bezwyznaniowości</p>	<p>artykuł 119 § 1 kodeksu karnego</p>
	<p>publiczne nawoływanie do przestępstwa (w tym do zbrodni), publiczne pochwalanie popęlnienia przestępstwa</p>	<p>artykuł 255 kodeksu karnego</p>
	<p>publiczne nawoływanie albo pochwalanie przestępstw wojennych lub przeciwko ludzkości bądź przemocy lub groźby bezprawnej z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu bezwyznaniowości</p>	<p>artykuł 126a kodeksu karnego</p>
	<p>obraza uczuć religijnych poprzez publiczne znieważenie miejsca kultu lub przedmiotu czci religijnej</p>	<p>artykuł 196 kodeksu karnego</p>

	<p>złośliwe przeszkadzanie publicznemu wykonywaniu aktu religijnego</p>	<p>artykuł 195 § 1 kodeksu karnego</p>
---	---	--

	<p>publiczne znieważenie Narodu lub Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<p>artykuł 133 kodeksu karnego</p>
---	---	--

	<p>ograniczanie człowieka w przysługujących mu prawach ze względu na jego przynależność wyznaniową albo bezwyznaniowość</p>	<p>artykuł 194 kodeksu karnego</p>
--	---	--

	<p>publiczne propagowanie totalitarnego ustroju państwa</p>	<p>artykuł 256 § 1 kodeksu karnego</p>
---	---	--

	<p>produkcja, obrót, transport, posiadanie (w celu rozpowszechniania) nośników symboliki totalitarnej bądź przedmiotów zawierających treści propagujące totalitarny ustrój państwa</p>	<p>artykuł 256 § 2 kodeksu karnego</p>
---	--	--

NAJWAŻNIEJSZE POJĘCIA

Określenia użyte w kodeksowych opisach przestępstw mają swoje szczególne znaczenie, ustalone na przestrzeni lat przez sądy i naukowców. Poniżej wyjaśniamy w uproszczeniu najbardziej przydatne spośród nich. Warto je poznać, by zorientować się, czy analizowane zachowanie może być uznane za przestępstwo, czy nie.

- **Zachowanie publiczne** to działanie wobec bliżej nieoznaczonego kręgu odbiorców. Umieszczenie jakiejś treści w internecie jest działaniem publicznym, jeśli staje się ona dostępna dla potencjalnie nieograniczonego kręgu odbiorców (np. znajduje się na stronie, na którą każdy, bez ograniczeń, może wejść). Zachowaniem publicznym nie jest działanie wyłącznie w gronie rodziny czy najbliższych znajomych (osób, które spotkaliśmy „w realu”). Ale już opublikowanie postu, który mogą zobaczyć jedynie facebookowi znajomi, Sąd Najwyższy uznał za działanie publiczne, o ile każdy ze znajomych mógł tę treść rozpowszechnić.
- Działanie jest **złośliwe**, kiedy wynika z chęci dokuczenia, sprawienia przykrości, a u jego podstaw przeważają negatywne emocje. Przeszkadzanie w wykonywaniu aktu religijnego ma charakter złośliwy wtedy, kiedy stoi za nim chęć świadomego wyszydzania, obrażania, wyśmiewania, lekceważenia czy też poniżania modlących się osób bądź ich uczuć.
- **Znieważenie** to okazanie pogardy. Pogarda to coś więcej, niż lekceważenie – głębiej wyraża ujemny stosunek do wartości człowieka. Znieważyc można poprzez użycie słów, obrazów albo gestów.
- **Nawoływanie do przestępstwa** to wzywanie do popełnienia przestępstwa, kierowane do ludzi, których nie da się z góry oznaczyć co do liczby i tożsamości (czyli nie do konkretnej osoby czy osób, ale do każdego, kto może potencjalnie zapoznać się z komunikatem).
- **Pochwalanie przestępstwa** to wyrażanie aprobaty dla przestępstwa, które zostało lub może zostać przez kogokolwiek popełnione. Forma tej aprobaty jest dowolna – ważne, by z zachowania sprawcy wynikało, że popełnienie przestępstwa jest słuszne, wskazane, celowe i zasługuje na uznanie.
- **Nawoływanie do nienawiści** to apelowanie, zachęcanie, skłanianie, zwracanie się do innych, by wzbudzili w sobie negatywne emocje lub przyjęli negatywną postawę (wrogość, silną niechęć) wobec określonej grupy ludności. Polskie prawo karne nie przewiduje odpowiedzialności za samo „szerzenie”, „wywoływanie” czy „powodowanie” nienawiści.

- **Propagowanie** ustroju totalitarnego to prezentowanie go z zamiarem przekonania do niego innych. Nie jest propagowaniem informowanie innych osób o swoich poglądach, jeśli nie towarzyszy temu zamiar nakłonienia kogokolwiek.
- Za **totalitarny ustrój** państwa można bez żadnych wątpliwości uznać tylko ustrój Niemiec w okresie rządów Adolfa Hitlera, ustrój Włoch w okresie rządów Benito Mussoliniego oraz ustrój ZSRR w okresie rządów Józefa Stalina. Wszystkie inne ustroje (w tym te dopiero projektowane) muszą być oceniane z dużą ostrożnością. Za kluczowe cechy ustroju totalitarnego trzeba uznać faktyczne wykluczenie demokracji (rozumianej jako rządy większości) oraz gwarancji praw jednostki³.
- **Groźba bezprawna** to zapowiedź popełnienia przestępstwa na szkodę adresata wypowiedzi (bądź jego osoby najbliższej) albo zapowiedź spowodowania postępowania karnego lub innego postępowania, w którym może zostać nałożona administracyjna kara pieniężna, jak również rozgłoszenia wiadomości uwłaczającej czci zagrożonego (lub jego osoby najbliższej). Nie jest groźbą bezprawną zapowiedź spowodowania postępowania karnego lub innego postępowania, jeżeli ma ona jedynie na celu ochronę prawa naruszonego przestępstwem.

Istnieją również inne, „zwykłe” typy przestępstw, które nierzadko bywają popełniane z powodu uprzedzeń. Są to przede wszystkim:

- uszkodzenie lub zniszczenie cudzego mienia – art. 288 § 1 kodeksu karnego,
- niepubliczne (np. w wiadomości e-mail) znieważenie innej osoby – art. 216 § 1 kodeksu karnego,
- znieważenie miejsca pochówku zmarłego – art. 262 § 1 kodeksu karnego,
- publiczne nawoływanie do wojny napastniczej lub jej publiczne pochwalanie – art. 117 § 3 kodeksu karnego,
- czynna napaść lub publiczne znieważenie głowy obcego państwa bądź dyplomaty – art. 136 § 1, 2 lub 3 kodeksu karnego,
- czynna napaść lub publiczne znieważenie Prezydenta RP – art. 135 § 1 lub 2 kodeksu karnego,

³ W obecnym stanie prawnym odpowiedzialność karna grozi za publiczne propagowanie totalitarnego ustroju (a zatem nie samej ideologii, tylko sposobu urzędzenia państwa). W nowelizacji kodeksu karnego, która ma wejść w życie 1 października 2023 r., odpowiedzialność karna przewidziana jest również za publiczne propagowanie ideologii nazistowskiej, komunistycznej, faszystowskiej lub ideologii nawołującej do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.

- publiczne znieważenie lub poniżenie konstytucyjnego organu RP – art. 226 § 1 kodeksu karnego,
- złośliwe przeszkadzanie pogrzebowi, uroczystościom lub obrzędom żałobnym – art. 195 § 2 kodeksu karnego,
- uporczywe nękanie (stalking) – art. 190 a § 1 kodeksu karnego.

Co z przestępstwami motywowanymi homo- czy transfobią?

W obecnym stanie prawnym wzmocnioną ochroną (surowsze kary, tryb ścigania przenoszący na organy państwa odpowiedzialność za bieg sprawy) objęte są ofiary przemocy i niektórych innych form dyskryminacji, jeśli sprawca działa z powodu ich przynależności narodowej, etnicznej, rasowej i wyznaniowej bądź bezwyznaniowości, a w pewnym zakresie (groźba, przemoc fizyczna) – również z powodu przynależności politycznej pokrzywdzonego.

Mimo wielu rekomendacji, postulatów i inicjatyw ustawodawczych, taka wzmocniona ochrona nie jest obecnie przewidziana w wypadku zachowań podejmowanych ze względu na **orientację seksualną** czy **tożsamość płciową** ofiary, a także ze względu na jej **wiek**, **płeć**, **niepełnosprawność** lub **stan zdrowia**.

Nie oznacza to jednak, że takich czynów nie można ścigać. Większość typów przestępstw motywowanych uprzedzeniami (oprócz nawoływania do nienawiści) ma w kodeksie karnym swoje „zwyczajne” odpowiedniki, zagrożone nieco łagodniejszymi karami i ścigane w innym trybie. W wypadku niektórych czynów (jak groźba karalna, uszkodzenie lub zniszczenie mienia), **ściganych na wniosek**, konieczne jest złożenie takiego wniosku przez indywidualnego pokrzywdzonego, w innych (znieważenie, naruszenie nietykalności cielesnej, lekkie uszkodzenie ciała) ściganie odbywa się **z oskarżenia prywatnego**. Oznacza to, że co do zasady ciężar wnoszenia i popierania oskarżenia spoczywa na pokrzywdzonym. Prokurator może jednak objąć taki czyn (np. znieważenie osoby transpłciowej z powodu tej cechy) ściganiem z oskarżenia publicznego, jeżeli uzna, że przemawia za tym interes społeczny.

Jak przekonać prokuratora o istnieniu interesu społecznego w ściganiu? Na przykład odwołując się do wyników badań naukowych czy stanowisk uznanych organizacji międzynarodowych – jak choćby Memorandum Rady Europy z dnia 3 grudnia 2020 roku na temat stygmatyzacji osób LGBTI w Polsce,

w którym przywołano badanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, ujawniające, że wśród wszystkich krajów UE to w Polsce najwięcej respondentów zgłosiło motywowane nienawiścią napaści fizyczne lub seksualne wobec osób LGBTI oraz zadeklarowało, że unika niektórych miejsc z obawy przed napaścią, pogroźkami lub nękaniami (79%).

5. PO CZYM POZNAJEMY, ŻE PRZESTĘPSTWO BYŁO MOTYWOWANE UPRZEDZENIAMI?

Bardzo często warunkiem odpowiedzialności karnej za przestępstwa motywowane uprzedzeniami, a także ważnym czynnikiem wpływającym na wysokość kary, jest działanie z powodu przynależności narodowej, rasowej, etnicznej czy wyznaniowej pokrzywdzonego. Takie nastawienie sprawcy powoduje, że jego czyn nie jest np. „zwykłym” znieważeniem czy pobiciem, lecz przestępstwem z nienawiści. O motywacji tego rodzaju mogą świadczyć:

- **wypowiedzi** sprawcy w czasie zdarzenia, a także przed i po zdarzeniu (np. w mediach społecznościowych):
  - obraźliwe wobec danej grupy ludności,
  - wyrażające stereotypowe przekonania dotyczące tej grupy;
- **symbole** wykorzystane przez sprawcę:
  - emblematy atakowanych społeczności (np. gwiazda Dawida, półksiężyc, tryzub, tęcza flaga),
  - symbole nurtów ideowych czy organizacji radykalnych (np. swastyka, krzyż celtycki, flaga Konfederacji, falanga, „zakaz pedałowania”);
- **gesty** wykonywane przez sprawcę:
  - wyrażające pogardę (środkowy palec, plucie, deptanie, oblewanie fekaliami, pokazywanie innej osobie obnażonych narządów płciowych czy pośladków, ciągnięcie za brodę),
  - związane z określoną ideologią, tradycją bądź religią (np. „hajlowanie”, ale także ironiczne naśladowanie postaw i gestów modlitewnych – znaku krzyża, błogosławieństwa, klękania, pokłonów);
- **pokrzywdzona** osoba lub grupa:
  - lider mniejszości, osoba powszechnie kojarzona z mniejszością,
  - osoba o cechach charakterystycznych dla mniejszości (język, ubiór i akcesoria, fryzura, kolor skóry);

- **miejsce zdarzenia:**
  - miejsca ważne lub symboliczne dla mniejszości (pomniki, tablice pamiątkowe, świątynie, cmentarze, miejsca byłych obozów koncentracyjnych, siedziby organizacji mniejszościowych, miejsca udzielania pomocy uchodźcom),
  - duże skupiska przedstawicieli mniejszości,
  - miejsca ważne dla środowisk radykalnych (np. miejsce pochówku Eligiusza Niewiadomskiego),
  - miejsca, w których poprzednio popełniono głośne przestępstwa motywowane uprzedzeniami (np. miejsce pamięci pogromu kieleckiego czy warszawska galeria Zachęta, gdzie zastrzelono Gabriela Narutowicza);
- **czas popełnienia czynu:**
  - uroczystości (w tym święta religijne i narodowe), duże spotkania mniejszości (np. festiwale, parady),
  - rocznice wydarzeń ważnych dla mniejszości (np. rocznica powstania narodowego, dzień urodzin bohatera narodowego),
  - okres krótko po zaistnieniu (albo przed zaistnieniem) innych przestępstw z nienawiści (co może wskazywać na zaplanowaną serię zdarzeń albo inspirowanie się sprawcy niedawno popełnionym przestępstwem);
- **osoba sprawcy:**
  - członek organizacji skrajnych,
  - osoba wcześniej popełniająca przestępstwa z nienawiści,
  - osoba znana z nietolerancyjnych poglądów i postawy.

6. KOGO I JAK ZAWIADOMIĆ O PRZESTĘPSTWIE Z NIENAWIŚCI?

Jeżeli stykasz się z zachowaniem, o którym przypuszczasz, że może stanowić przestępstwo z nienawiści (→patrz rozdział 4: Odpowiedzialność karna), możesz złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienie możesz złożyć w **dowolnej jednostce policji lub prokuratury** – w formie pisemnej albo ustnie do protokołu. Istnieje również możliwość złożenia zawiadomienia w formie anonimowej, ale w ten sposób możesz stracić możliwość korzystania z uprawnień zawiadamiającego lub pokrzywdzonego (→patrz: rozdziały 8 i 9). Niezależnie od tego, gdzie ostatecznie będzie się toczyło postępowanie, jednostka policji bądź prokuratury, do której zgłasza się zawiadamiający, **nie może odmówić przyjęcia zawiadomienia.**

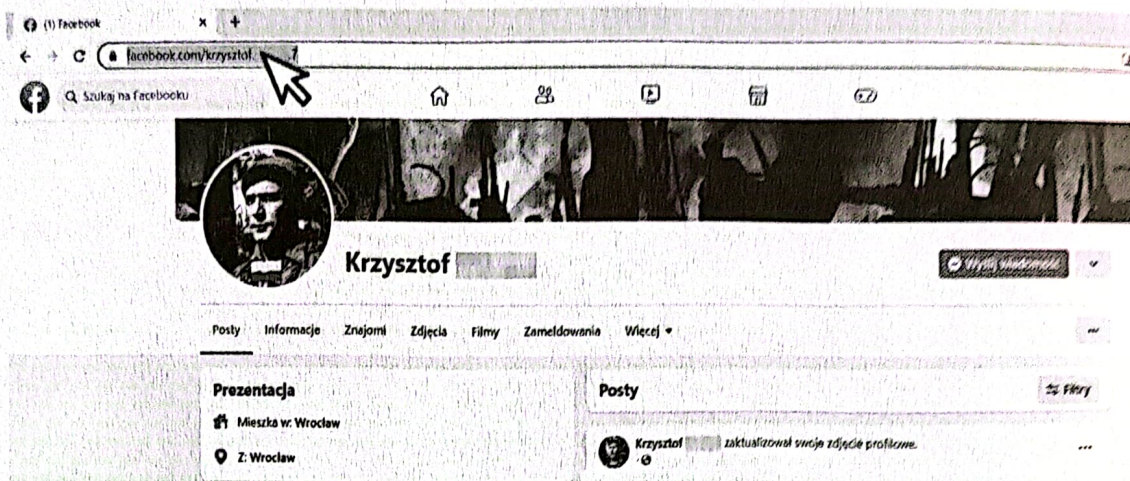
Jeśli do zdarzenia doszło „w realu” (np. pobicie na przystanku) – czynności procesowe rozpoczną się najszybciej, gdy złożysz zawiadomienie ustnie do protokołu w komisariacie lub komendzie policji, w której obszarze popełniono przestępstwo.

Natomiast w wypadku przestępstw polegających na opublikowaniu w **internecie** tekstu, grafiki czy filmu pisemna forma zawiadomienia będzie wygodniejsza i dla zawiadamiającego, i dla organów procesowych. Jeśli dane dostępne w internecie (np. informacje profilowe w serwisie społecznościowym albo treść wypowiedzi samego użytkownika) dają podstawy choćby do przypuszczania, gdzie działał sprawca (czyli gdzie przebywał w czasie publikowania przestępczej treści albo przynajmniej gdzie mieszka) – najlepiej skierować zawiadomienie do miejscowej prokuratury.

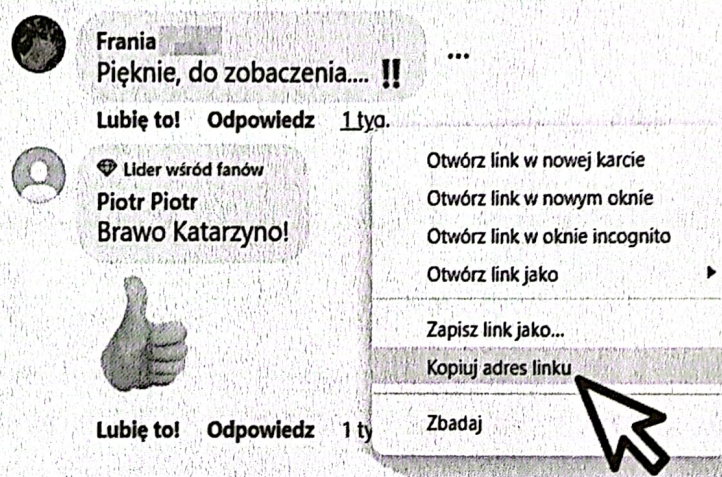
Jeżeli na sporządzenie zawiadomienia o przestępstwie możesz poświęcić **do 30 minut** – napisz je tak, by zawierało:

- **nazwę organu**, do którego jest skierowane (czyli jednostki prokuratury albo policji);
- czytelne zaznaczenie (np. w tytule), że chcesz **zawiadomić o przestępstwie**;
- **Twoje dane**: imię i nazwisko (albo nazwę organizacji, w imieniu której wnosisz zawiadomienie), Twój adres zamieszkania bądź adres organizacji (albo adres korespondencyjny), numer telefonu, numer telefaksu i adres poczty elektronicznej (albo oświadczenie, że nie korzystasz z danego środka komunikacji);
- treść zawiadomienia – informację, jakiego dokładnie czynu zawiadomienie dotyczy, ze wskazaniem:
  - na czym ten czyn polegał (**co się stało**),
  - **kiedy** został popełniony,
  - **gdzie** został popełniony (o ile jesteś w stanie to ustalić),
  - **kto** go popełnił (o ile jesteś w stanie to ustalić),
  - **którym przepisom** kodeksu karnego ten czyn odpowiada w Twojej ocenie (→patrz: rozdział 4 – Odpowiedzialność karna),
- jakie istnieją **dowody** popełnienia czynu:
  - jeśli zdarzenie miało miejsce „w realu” – np. jakie są dane **świadków**, czy istnieją **nagrania** wideo lub **fotografie**, a jeśli tak, to kto nimi dysponuje,
  - jeżeli zdarzenie nastąpiło w internecie – **adres URL**, pod którym można się zapoznać z przestępczą treścią, oraz **adres URL** konta sprawcy,

Adres URL jest widoczny w podłużnym pasku adresu na górze przeglądarki internetowej.

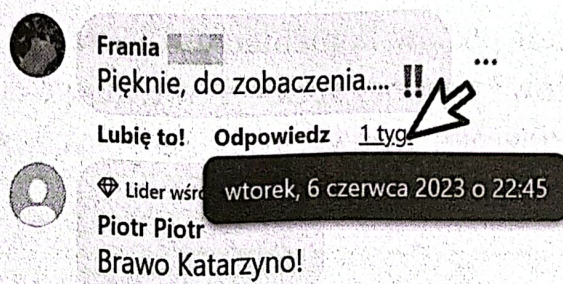

W serwisach społecznościowych, jak Facebook czy Twitter, potrzebny będzie adres URL konkretnego postu bądź komentarza – można go zdobyć, klikając prawym klawiszem myszy na datę postu czy komentarza i wybierając opcję „Kopiuj adres linku”.

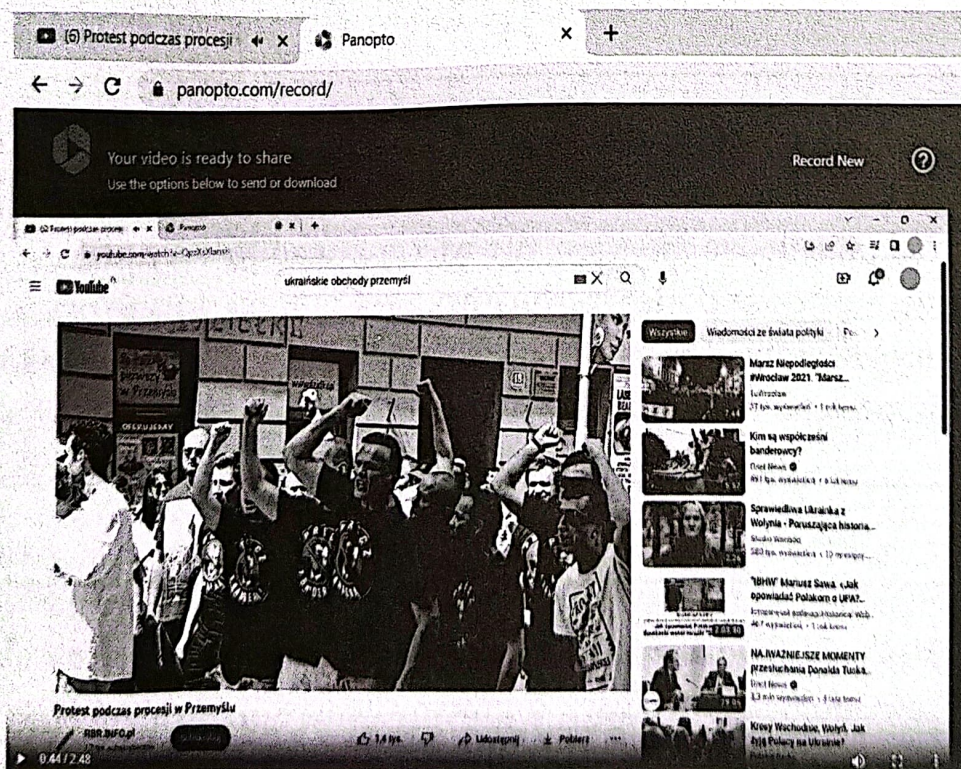
- w piśmie umieść też **datę** i Twój **podpis** (zawiadomienie najlepiej złożyć w formie papierowej z odręcznym podpisem albo za pośrednictwem platformy ePUAP z podpisem zaufanym albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym – przesłanie zawiadomienia w innej postaci może skutkować wezwaniem do uzupełnienia braków poprzez podpisanie pisma).
- Jeżeli jesteś w stanie poświęcić na zawiadomienie **jeszcze 10 minut** – możesz:
- wzbogacić zawiadomienie o **uzasadnienie** – zwięzłe objaśnienie, dlaczego uważasz zgłaszany czyn za przestępstwo,
  - w wypadku przestępstw popełnionych „w realu” – dołączyć do pisma **nośnik** (płytę, pendrive) z filmami lub zdjęciami dokumentującymi przebieg czy skutki zdarzenia (obrażenia, ślady pozostawione na miejscu zdarzenia itp.),

- w wypadku przestępstw popełnionych za pośrednictwem **internetu** – dołączyć do pisma:
  - **wydruki zrzutów ekranu**, przedstawiających przestępcze treści, (najlepiej w szerszym kontekście, na przykład komentarz wraz z postem, który skomentowano, a także wraz z innymi komentarzami opublikowanymi w ramach w tej samej konwersacji; na zrzutach powinny być widoczne daty zamieszczenia przestępczych postów bądź komentarzy, a jeśli są przedstawione w uproszczonej formie – np. „2 godz. temu”, „5 dni temu” – trzeba wyświetlić je w pełnej formie, najeżdżając na datę kursorem)

- **nośnik** (płyta, pendrive) zawierający zrzuty ekranu, a jeśli przestępcze treści zawarto w nagraniu audio lub wideo – również to nagranie,

Najbezpieczniejszym sposobem zabezpieczenia nagrania wideo na użytek zawiadomienia o przestępstwie jest utrwalenie tego filmu – najlepiej z widocznym adresem URL w pasku adresu na górze – przy pomocy jednego z rejestratorów ekranu, który można znaleźć także w darmowej wersji online, bez konieczności instalowania oprogramowania (pamiętaj, żeby w kadrze nie były widoczne Twoje dane, których nie chcesz ujawniać – np. nazwa użytkownika czy adres e-mail).

- w wypadku przestępstw popełnionych za pośrednictwem internetu – możesz **przeanalizować dostępne informacje o sprawcy** (np. profil w serwisie społecznościowym), by ustalić:
  - wszelkie dane pozwalające na ustalenie jego **tożsamości**: imię i nazwisko, deklarowane miejsce pochodzenia lub zamieszkania, ukończone szkoły, datę urodzenia (lub choćby urodzin), krąg rodziny i znajomych (na podstawie informacji profilowych lub danych użytkowników reagujących na jego wpisy),
  - informacje (np. treść postów, komentarzy, zdjęć w tle), pozwalające na odtworzenie **poglądów i postawy sprawcy**, w tym jego ewentualnych uprzedzeń narodowościowych, rasowych czy religijnych, stosunku do prawa oraz używania przemocy itp.

Wykonaj zrzuty ekranu z tymi informacjami i dołącz je do zawiadomienia. Wszelkie informacje tego rodzaju mogą pomóc organom ścigania przyspieszyć postępowanie i zwiększyć szanse na wykrycie sprawcy, udowodnienie mu winy i pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej.

Jeżeli nie jesteś pokrzywdzonym ani świadkiem zdarzenia „w realu”, a ponadto nie chcesz być wzywany w charakterze świadka – zaznacz w zawiadomieniu, że nie wiesz nic więcej ponad to, co zostało w nim napisane, i **wnosisz o nieprzesłuchiwanie** Cię w tej sprawie oraz o **zaniechanie wzywania** Cię na rozprawę w sądzie na podstawie art. 333 § 2 kodeksu postępowania karnego

Jeśli jesteś pokrzywdzonym lub naocznym świadkiem – możesz zamieścić w zawiadomieniu wnioski o przesłuchanie Cię w jednostce policji lub prokuratury znajdującej się **najbliżej miejsca Twojego zamieszkania** (wskaz, które to jednostki). Możesz też wyrazić gotowość do stawienia się na przesłuchanie w najbliższej prokuraturze okręgowej (lub w najbliższym sądzie, kiedy sprawa wejdzie na etap postępowania sądowego) w trybie **wideokonferencji**.

7. PRZYKŁADOWE ZAWIADOMIENIE O PRZESTĘPSTWIE

Marek Nowak
ul. Garibaldiiego 197 m. 23
37-200 Przeworsk
numer telefonu: 777 777 777
adres e-mail: marek.777.nowak@gmail.com
nie używam telefaksu

Przeworsk, 2 sierpnia 2023 r.

Prokuratura Rejonowa w Gryfinie
ul. Grunwaldzka 2
74-100 Gryfino

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Zawiadamiam, że 31 lipca 2023 roku użytkownik serwisu Facebook o nazwie „Polak Prawdziwy” zamieścił w tym serwisie komentarz o treści: *Coraz więcej w Polsce tego była zza Buga. Jebać to stepowe ścierwo!* Tuż za tym komentarzem umieścił następny, zawierający grafikę przedstawiającą mężczyznę podcierającego sobie pośladki niebiesko-żółtą flagą. Komentarze te zostały zamieszczone pod artykułem z tygodnika „Przegląd Patriotyczny” pt. „Już co dwudziesty mieszkaniec Polski jest Ukraińcem”, udostępnionym na Facebooku w ramach strony społecznościowej o nazwie „Pilnuj Ojcowizny”.

Uważam, że to zachowanie odpowiada przestępstwom z art. 257 i art. 256 § 1 kodeksu karnego. Nazwanie ludzi „bydłem” i „ścierwem” oraz podcieranie pośladków barwami narodowymi to wyrażenie pogardy – czyli znieważenie. Użyte określenia „stepowe” i „zza Buga” oraz barwy niebiesko-żółte, a także treść skomentowanego artykułu dowodzą, że sprawca odnosił swoje komentarze do Ukraińców i znieważył ich z powodu przynależności narodowej. Z kolei wezwanie *Jebać to stepowe ścierwo!* stanowi nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych. Z innych tekstów i grafik, które użytkownik „Polak Prawdziwy” umieszcza na swojej osi czasu, wynika, że jest on uprzedzony do Ukraińców jako narodu i wykazuje wobec nich wrogi stosunek.

Z treścią wspomnianych wyżej komentarzy zapoznałem się dzisiaj. Adresy URL obu komentarzy to:

https://www.facebook.com/pilnuj.ojcowizny/posts/pfbid02cKgpfl?comment_id=166467

https://www.facebook.com/pilnuj.ojcowizny/posts/pfbid02cKgpfl?comment_id=166489

Nie znam danych sprawcy, ale przypuszczam, że może nim być Sebastian Matyjaszonek z miejscowości Chojna w powiecie gryfickim, urodzony 13 stycznia 1993 roku. Użytkownik ten co prawda obecnie ukrywa się za anonimowym nickiem „Polak Prawdziwy”, ale zakładając kilka lat temu konto na Facebooku, wybrał dla niego adres URL facebook.com/sebastian.matyjaszonek, w informacjach profilowych wskazał miejscowość Chojna jako miejsce zamieszkania oraz użytkownika „Mariola Matyjaszonek” z Chojny jako członka rodziny, a 13 stycznia 2023 roku kilkanaście osób deklarujących zamieszkanie w Chojnie składało mu w komentarzach życzenia urodzinowe o treści np. Sto lat, *Seba! Zmiana kodu – trójka z przodu*.

Dodaję, że nie dysponuję w tej sprawie żadnymi innymi informacjami, niż podane w tym piśmie, dlatego wnoszę o nieprzesłuchiwanie mnie w tej sprawie i zaniechanie wzywania mnie na rozprawę w sądzie na podstawie art. 333 § 2 kodeksu postępowania karnego. Zaznaczam, że nie jestem osobą narodowości ukraińskiej i nie korzystam z uprawnień pokrzywdzonego w tej sprawie.

Marek Nowak

Załączniki:

- 1) zrzut ekranu przedstawiający konwersację na stronie społecznościowej „Strzeż ojcowizny” na Facebooku, w tym komentarze użytkownika „Polak Prawdziwy” z widocznymi datami ich zamieszczenia,
- 2) zrzut ekranu przedstawiający informacje profilowe użytkownika „Polak Prawdziwy”,
- 3) zrzut ekranu przedstawiający życzenia urodzinowe dla użytkownika „Polak Prawdziwy”,
- 4-9) zrzuty ekranu przedstawiające teksty i grafiki z osi czasu użytkownika „Polak Prawdziwy”, pozwalające na wnioskowanie o jego poglądach na temat Ukraińców.

8. JAKIE MASZ PRAWA JAKO ZAWIADAMIAJĄCY W POSTĘPOWANIU KARNYM?

Jeżeli składasz zawiadomienie o przestępstwie, ale nie jesteś pokrzywdzoną(-ym) (→patrz: następny rozdział), masz prawo:

- by Twoje zawiadomienie zostało przyjęte – policja ani prokuratura nigdy nie może odmówić przyjęcia zawiadomienia,
- otrzymać – na Twój wniosek – potwierdzenie złożenia zawiadomienia,
- otrzymać powiadomienie o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania karnego – w ciągu 6 tygodni od daty złożenia zawiadomienia,
- złożyć zażalenie do prokuratora, jeśli o przestępstwie zawiadomiłaś(-eś) policję, albo do prokuratora nadrzędnego, jeśli zawiadomiłaś(-eś) prokuraturę, o ile nie otrzymasz takiego powiadomienia w ciągu 6 tygodni,
- przejrzeć akta i złożyć zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, jeśli skutek przestępstwa doszło do naruszenia Twoich praw⁴ albo jeśli zawiadomienie było złożone w imieniu organizacji społecznej,
- przejrzeć akta i złożyć zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania, jeśli skutek przestępstwa doszło do naruszenia Twoich praw⁴, a postępowanie dotyczy jednego z kilkunastu wyszczególnionych typów przestępstw (spośród przestępstw, które mogą być motywowane uprzedzeniami, w grę wchodzi tu właściwie tylko uszkodzenie bądź zniszczenie cudzego mienia).

Fałszywe zawiadomienie o przestępstwie jest karalne – ale tylko wtedy, kiedy osoba zawiadamiająca wie, że przestępstwa, o którym zawiadamia, na pewno nie popełniono. Chodzi o świadome wprowadzenie w błąd policji bądź prokuratury. Jeśli więc nie masz pewności, czy czyn miał miejsce, ale tak podejrzewasz – po prostu zaznacz to w zawiadomieniu.

⁴ Chodzi o takie sytuacje, kiedy Twoje dobro prawne (np. cześć, nietykalność cielesna, wolność) nie zostało bezpośrednio naruszone czy zagrożone przestępstwem (bo wtedy mamy do czynienia z pokrzywdzonym), ale mogą Cię dotyczyć pośrednie skutki czy dalsze następstwa popełnionego czynu.

9. JAKIE MASZ PRAWA JAKO POKRZYWDZONY W POSTĘPOWANIU KARNYM?

Pokrzywdzony to osoba, której dobro prawne (np. wolność, cześć, nietykalność cielesna) zostało bezpośrednio naruszone danym przestępstwem albo nim zagrożone (na przykład w sytuacji, kiedy ktoś tylko usiłował uderzyć inną osobę, ale został powstrzymany przez świadków zdarzenia).

Pokrzywdzony w postępowaniu karnym ma prawo między innymi do:

- korzystania z pomocy wyznaczonego przez siebie pełnomocnika, a jeśli wykaże, że nie stać go na opłacenie takiej pomocy – do wyznaczenia mu przez sąd pełnomocnika z urzędu,
- wskazania osoby, która będzie obecna podczas czynności z jego udziałem w postępowaniu przygotowawczym, o ile nie utrudni to przeprowadzenia czynności,
- otrzymania bezpłatnej pomocy medycznej, psychologicznej, rehabilitacyjnej, prawnej oraz materialnej w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem,
- przeglądania akt, sporządzania z nich samodzielnie odpisów i kopii,
- złożenia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania bądź o umorzeniu postępowania, na wszelkie postanowienia zamykające drogę do wydania wyroku oraz na wszelkie czynności naruszające jego prawa,
- składania wniosków o dokonanie czynności dowodowych (np. o przesłuchanie świadka, uzyskanie dokumentu, zasięgnięcie opinii biegłego), w tym wniosku o uzupełnienie postępowania w ciągu 3 dni po tym, jak podejrzany zostanie końcowo zaznajomiony z aktami postępowania,
- udziału w czynnościach dowodowych (np. przesłuchaniach, oględzinach, okazaniu osoby), których nie będzie można powtórzyć, a także we wszystkich przeprowadzanych na jego wniosek,
- złożenia wniosku o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie za doznaną krzywdę aż do zamknięcia przewodu sądowego (orzeczenie go staje się wówczas dla sądu obowiązkowe),
- żądania skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego, aby pogodzić się z oskarżonym i ewentualnie uzgodnić z nim sposób naprawienia szkody,
- bycia poinformowanym (o ile złoży taki wniosek) o zarzutach przedstawionych oskarżonemu oraz o ich kwalifikacji prawnej,

- otrzymania odpisu końcowej decyzji prokuratora (aktu oskarżenia, wniosku o skazanie bez przeprowadzania rozprawy, wniosku o warunkowe umorzenie postępowania, postanowienia o odmowie wszczęcia bądź o umorzeniu postępowania, wniosku o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających wobec osoby niepoczytalnej),
- bycia poinformowanym o miejscu i terminie rozprawy bądź posiedzenia sądu w przedmiocie umorzenia postępowania, warunkowego umorzenia postępowania oraz wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy,
- bycia przesłuchanym w charakterze świadka w trybie wideokonferencji – w szczególnych sytuacjach, np. gdy obecność oskarżonego mogłaby na niego działać krępująco,
- otrzymania z sądu (o ile złoży taki wniosek) odpisu prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub jego wyciągu,
- złożenia wniosku do sądu o zwrot wydatków poniesionych w związku z postępowaniem karnym, w tym wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie.

A jeżeli jest jednocześnie zawiadamiającym, ma także prawo:

- do tego, by jego zawiadomienie zostało przyjęte (o ile to on zawiadamia o przestępstwie) – policja ani prokuratura nigdy nie może odmówić przyjęcia zawiadomienia,
- do otrzymania – na swój wniosek – potwierdzenia złożenia zawiadomienia,
- do bycia powiadomionym o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania karnego – w ciągu 6 tygodni od daty złożenia zawiadomienia,
- do złożenia zażalenia do prokuratora (jeśli o przestępstwie zawiadomił policję) albo do prokuratora nadrzędnego (jeśli zawiadomił prokuraturę), o ile nie otrzymał takiego powiadomienia w ciągu 6 tygodni.

W czasie postępowania karnego pokrzywdzony i zawiadamiający musi podać swoje dane kontaktowe: adresy zamieszkania i miejsca pracy, numer telefonu i adres poczty elektronicznej. Zostaną one jednak usunięte z akt sprawy i będą przechowywane w odrębnym załączniku, dostępnym tylko dla policji, prokuratora i sądu. Dane te podlegają szczególnej ochronie i mogą być ujawnione innym osobom tylko w wyjątkowych sytuacjach.

10. CZY PRZESTĘPSTWA Z NIENAWIŚCI SĄ ŚCIGANE SKUTECZNIE?

W porównaniu z innymi kategoriami czynów zabronionych, skuteczność ścigania przestępstw motywowanych uprzedzeniami nie jest zadowalająca.

Początkowo wynikało to z niskiego poziomu świadomości prawnej społeczeństwa i z niewielkiego zaangażowania obywateli oraz organizacji pozarządowych. W tej dziedzinie w ciągu ostatnich dwóch dekad sytuacja uległa poprawie, a liczba zawiadomień kierowanych do organów ścigania istotnie wzrosła. Problemem pozostało niedostateczne przygotowanie organów ścigania i niewystarczający poziom wrażliwości funkcjonariuszy.

W 2013 roku Prokurator Generalny Andrzej Seremet zreformował system ścigania przestępstw motywowanych uprzedzeniami, tzn.: powierzył je wyspecjalizowanym prokuratorom, wprowadził specjalne szkolenia, wydał wytyczne i wskazówki metodyczne oraz wdrożył szczególny nadzór nad tymi postępowaniami. Zmiany te nie miały kompleksowego charakteru, ale przyczyniły się do znaczącego wzrostu jakości pracy organów ścigania w tej dziedzinie. System specjalnych szkoleń w tym zakresie wdrożyła również policja.

Od 2016 roku ściganie przestępstw z nienawiści stało się sferą, w której szczególnie widoczne są skutki uzależnienia prokuratury od polityków. System wprowadzony przez Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta formalnie obowiązuje, ale należyte przygotowanie prokuratorów przestało być priorytetem dla kierownictwa instytucji, a postępowania w tych sprawach bywają traktowane instrumentalnie. Kiedy toczą się one przeciwko osobom związanym z obozem rządzącym czy przeciwko liderom środowisk skrajnych – przełożeni wpływają na bieg tych postępowań albo wręcz odbierają je niezależnym prokuratorom i powierzają je osobom zaufanym, co skutkuje umorzeniami. Z kolei postępowania wobec politycznych czy ideologicznych przeciwników władzy (np. o rozklejanie obrazków z „tęczową Matką Boską”, o zwolnienie pracownika kolportującego agresywnie homofobiczne treści czy o przyjęcie do kościoła z transparentem *Kobieto! Sama umiesz decydować*) prowadzone są z wyjątkową gorliwością, czego następstwem są między innymi prawomocne wyroki uniewinniające czy kontrowersyjne zabezpieczenie przyszłej grzywny bądź kosztów sądowych poprzez ustanowienie hipoteki na nieruchomości. Przegląd kilkudziesięciu takich postępowań przedstawiliśmy w specjalnym raporcie LSO, dostępnym na stronie internetowej lexso.org.pl w zakładce „Raporty”.

Żeby państwo rzetelnie i skutecznie realizowało swoje obowiązki w zakresie ścigania przestępstw z nienawiści, w pierwszej kolejności trzeba przywrócić **niezależność prokuratury od wpływów politycznych**.

W dalszym kroku konieczne będą kompleksowe zmiany, obejmujące m. in. szczegółową metodykę prowadzenia postępowań, wdrożenie efektywnego systemu szkolenia i wymiany doświadczeń między prokuratorami, współpracę prokuratury z innymi instytucjami publicznymi, przedstawicielami świata nauki, organizacjami społecznymi, mediami i administratorami platform internetowych, a także wprowadzenie w prokuraturze przejrzystej polityki informacyjnej w tej dziedzinie. Niezależni prokuratorzy ze stowarzyszenia *Lex super omnia* mają w tej sprawie gotowe propozycje.

To wszystko nie oznacza, że obecnie nie warto się angażować i składać zawiadomień o przestępstwach motywowanych uprzedzeniami.

Po pierwsze – **większość prokuratorów** rzetelnie wypełnia swój ustawowy obowiązek działania w sposób bezstronny i z najwyższą starannością. Prawdopodobieństwo trafienia na takiego prokuratora jest dość wysokie.

Po drugie – część decyzji o umorzeniu czy odmowie wszczęcia postępowania może zostać poddana kontroli **niezawisłego sądu**, który może nakazać prokuraturze ponowne zajęcie się sprawą i zalecić konkretne czynności do wykonania. Każdą taką decyzję prokuratury może zaskarżyć pokrzywdzony, a postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania – również organizacja społeczna, która złożyła zawiadomienie, a także osoba fizyczna, która złożyła zawiadomienie, a wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.

Po trzecie – jeżeli dochodzenie czy śledztwo zostanie wszczęte, to nawet mimo późniejszego umorzenia okres **przedawnienia karalności** czynu ulega wydłużeniu o 10 lat. Do wielu niezasadnie umorzonych postępowań będzie więc można powrócić w przyszłości.

ZATRZYMAJ HEJT

poradnik Stowarzyszenia *Lex Super Omnia*

Wstęp	3
1. Czym jest hejt, mowa nienawiści, przestępstwo z nienawiści?	5
2. Jakie są skutki mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści?	6
3. Jak reagować na mowę nienawiści?.....	8
4. Odpowiedzialność karna.....	9
5. Po czym poznajemy, że przestępstwo była motywowane uprzedzeniami?	15
6. Kogo i jak zawiadomić o przestępstwie z nienawiści?	16
7. Przykładowe zawiadomienie o przestępstwie.....	21
8. Jakie masz prawa jako zawiadamiający w postępowaniu karnym?	23
9. Jakie masz prawa jako pokrzywdzony w postępowaniu karnym?	24
10. Czy przestępstwa z nienawiści są ścigane skutecznie?	26

Odsyłamy państwa na stronę internetową naszego stowarzyszenia:

<https://www.lexso.org.pl>

oraz na nasze strony w social mediach na Facebooku:

<https://www.facebook.com/lex.super.omnia>

i Twitterze

https://www.twitter.com/lex_super_omnia

gdzie można dowiedzieć się więcej o naszej działalności.

